

Assen, 7 augustus 2024
Ons kenmerk 202301438-01129155

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (HIERNA WNB)

Ontheffinghouder : Lefier
Activiteit : Verduurzamen van 54 woningen
Locatie : Complex 0145: Bergmans Beinsstraat 6-12 (even) en 17, H. Tiesingstraat 1-12 (even) en 5-29 (oneven), Oosteresstraat 6-9 (oneven/even) en Molenstraat 8 – 18 (even) te Borger. Complex 0147: Torenakkers 2-10 (even) en 18-24 (even), Beatrixstraat 17 en 19 en Irenestraat 7, 9, 19 en 21 te Borger.

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf datum van afgifte tot en met 15 mei 2028.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Lefier voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.1 van de Wnb voor de huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*) waar het gaat om:
 - lid 2: het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren;
 - lid 4: het opzettelijk storen welke van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.
- artikel 3.5 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waar het gaat om:
 - lid 2: het opzettelijk verstoren;
 - lid 4: het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen.

Aangezien de aanvraag is ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de aanvraag voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is bevestigd, is op grond van het overgangsrecht zoals opgenomen in artikel 4.3, aanhef en onder a van de Invoeringswet Omgevingswet, de Wnb van toepassing tot ons besluit op de aanvraag onherroepelijk is.

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De

ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan Complex 0145 en 0147 te Borger d.d. 13 juni 2024, door Eco Reest (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij de aanvraag.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag. Tevens dient het ecologisch logboek direct na afronding van de werkzaamheden onder vermelding van het kenmerk van het besluit te worden verstuurd naar het bevoegd gezag via vth@drenthe.nl.

2. Soort specifieke voorschriften

Huismus

- 2.1. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode(s) van de huismus. De (meest) kwetsbare periode (voortplantingsperiode) loopt globaal van 1 maart t/m 31 augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. Ook periodes van vorst zijn aan te merken als kwetsbare periode. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.2. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal veertien tijdelijke nestkasten van het type HMT1 van Unitura binnen 200 meter van de aangetroffen nestlocaties in complex 0145 en minimaal 36 tijdelijke nestkasten van het type HMT1 van Unitura binnen 200 meter van de aangetroffen nestlocaties in complex 0147, geschikt voor de huismus aan te bieden, conform het Activiteitenplan paragraaf 5.3.3. met in acht name van de gewenningsperiode voor de soort.
- 2.3. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente nestplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de huismus. Verwijdering van deze tijdelijk kasten mag na deze

- periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.4. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, de oorspronkelijke nestplaatsen natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ecologisch deskundige. Dit dient uitgevoerd te worden conform het Activiteitenplan paragraaf 5.5.3. Er dient voorkomen te worden dat nestplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
 - 2.5. Minimaal drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dient er conform paragraaf 5.5.3 van het Activiteitenplan door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen huismussen in de nestplaatsen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat er geen huismussen in de gebouwen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen totdat het broedseizoen is afgelopen.
 - 2.6. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal op alle dakvlakken van de 54 woningen verhoogd vogelschroot aan te brengen vanaf de derde dakpan, conform het Activiteitenplan paragraaf 5.3.2.
 - 2.7. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de huismus dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de huismus en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Gierzwaluw

- 2.8. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode van de gierzwaluw. De kwetsbare periode (broedperiode) loopt globaal van half april t/m eind augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw.
- 2.9. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 55 tijdelijke nestkasten van het type GZT1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar) van de aangetroffen gierzwaluwnesten, geschikt voor de gierzwaluw aan te bieden, conform het Activiteitenplan paragraaf 5.4.3.
- 2.10. Deze tijdelijke kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente nestplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gierzwaluw. Verwijdering van deze tijdelijk kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.11. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, de oorspronkelijke nestplaatsen natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ecologisch deskundige. Dit dient uitgevoerd te worden conform het Activiteitenplan paragraaf 5.5.4. Er dient voorkomen te worden dat nestplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.12. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie het dakvlak beschikbaar te maken voor de gierzwaluw. Daarnaast dienen er nog 65 gierzwaluwkasten te worden ingebouwd van het type GZP2 van Unitura. Dit dient gedaan te worden conform Activiteitenplan paragraaf 5.4.2. Om het dakvlak beschikbaar te maken voor de gierzwaluw dienen er overhangende kantpannen gerealiseerd te worden. De kantpannen dienen met een overstek van tenminste 3,5 centimeter aangebracht te worden. Deze maatregelen dienen bij alle dakvlakken binnen het projectgebied toegepast te worden, dit zijn er 38 totaal. Elke kopgevel met toegankelijke dakvlakken biedt zes

geschikte nieuwe verblijfplaatsen voor gierzwaluwen, waardoor er in naast de 65 inbouwkasten nog eens 228 nieuwe verblijfplaatsen voor de gierzwaluw wordt gerealiseerd.

- 2.13. De inbouwkasten geschikt voor de gierzwaluw komen per drie of vijf te hangen aan de oostelijke of noordelijke kopgevels aan de woningen binnen (of nabij) het plangebied. De precieze plaatsing van deze inbouwkasten staat weergegeven in figuur 10 in hoofdstuk 3.3 permanente compensatie van het Activiteitenplan.
- 2.14. De permanente voorzieningen voor de gierzwaluw dienen gerealiseerd en/of geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gierzwaluw en/of op basis van expert judgement van de ter zake kundige ecoloog.

Gewone dwergvleermuis

- 2.15. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. De (meest) kwetsbare periodes lopen globaal van 15 mei tot 31 juli (kraamperiode) en van 1 november tot 1 april (winterrust). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.16. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 28 tijdelijke voorzieningen waarvan veertien muurschalen van het type 2FE Schwegler van Waveka en veertien vleermuiskasten van het type VMT1 van Unitura, aan te bieden voor de gewone dwergvleermuis, conform het Activiteitenplan paragraaf 5.2.3.
- 2.17. Voor de muurschaal 2FE Schwegler van Waveka dient gebruik gemaakt te worden van isolatiebanden, zodat het niet gaat tochten in de verblijfplaats en hierdoor te voorkomen dat het verblijfplaats ongeschikt wordt voor de gewone dwergvleermuis.
- 2.18. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal drie maanden voor zowel de zomerverblijfplaatsen als voor de (combinatie zomer- en) paarverblijfplaatsen (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) waardoor de gewone dwergvleermuis in staat is om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft.
- 2.19. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gewone dwergvleermuis. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.20. Tenminste drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden (zoals beschreven in het vleermuisprotocol 2021) en binnen de actieve periode dienen de woningen van complex 0145 te Borger natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan paragraaf 5.5.2 en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van porschuim.
- 2.21. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.22. Voor 1 november 2024, voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuizen in de woningen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen gewone

dwergvleermuis in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.20 t/m 2.22 worden herhaald.

- 2.23. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie ruimte in het dakvlak beschikbaar te maken voor de gewone dwergvleermuis conform het Activiteitenplan paragraaf 5.2.2. Toegang tot het dakvlak dient gerealiseerd te worden via 3,5 cm overhangende kantpannen. Dit dient gedaan te worden bij alle kopgevels (38 totaal) waardoor er bij elke kopgevel twee dakvlakken beschikbaar komt. Hierdoor worden er in totaal 76 verblijfplaatsen gerealiseerd. Deze maatregel wordt ook gerealiseerd om (een deel van) de aangetroffen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gierzwaluw te compenseren. Van alle 76 verblijfplaatsen die gerealiseerd worden dienen er 68 ter compensatie voor de gewone de en de ruige dwergvleermuis.
- 2.24. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Ruige dwergvleermuis

- 2.25. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de ruige dwergvleermuis. De (meest) kwetsbare periode (paarperiode) loopt globaal van half augustus t/m eind september. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.26. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal vier tijdelijke voorzieningen waarvan twee muurschalen van het type 2FE Schwegler van Waveka en twee vleermuiskasten van het type VMT1 van Unitura, geschikt voor de ruige dwergvleermuis aan te bieden, conform het Activiteitenplan paragraaf 5.2.3.
- 2.27. Voor de muurschaal 2FE Schwegler van Waveka dient gebruik gemaakt te worden van isolatiebanden, zodat het niet gaat tochten in de verblijfplaats en hierdoor te voorkomen dat het verblijfplaats ongeschikt wordt voor de ruige dwergvleermuis.
- 2.28. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal één maand (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) waardoor de ruige dwergvleermuis in staat is om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft.
- 2.29. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de ruige dwergvleermuis. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.30. Tenminste drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden (zoals beschreven in het vleermuisprotocol 2021) en binnen de actieve periode dienen de woningen van complex 0145 en complex 0147 te Borger natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan paragraaf 5.5.2 en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van purschuim.
- 2.31. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de ruige dwergvleermuis. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare

periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.

- 2.32. Voor 1 november 2024, voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen ruige dwergvleermuis in de woning meer aanwezig zijn. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen ruige dwergvleermuis in de woning meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.30 t/m 2.32 worden herhaald.
- 2.33. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie ruimte in het dakvlak beschikbaar te maken voor de ruige dwergvleermuis conform het Activiteitenplan paragraaf 5.2.2. Toegang tot het dakvlak dient gerealiseerd te worden via 3,5 cm overhangende kantpannen. Dit dient gedaan te worden bij alle kopgevels (38 totaal) waardoor er bij elke kopgevel twee dakvlakken beschikbaar komt. Hierdoor worden er in totaal 76 verblijfplaatsen gerealiseerd. Deze maatregel wordt ook gerealiseerd om (een deel van) de aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gierzwaluw te compenseren. Van alle 76 verblijfplaatsen die gerealiseerd worden dienen er 68 ter compensatie voor de gewone de en de ruige dwergvleermuis.
- 2.34. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de ruige dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de ruige dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Laatvlieger

- 2.35. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de laatvlieger. De (meest) kwetsbare periode (kraamperiode) loopt globaal van 15 mei tot 15 september. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.36. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal twaalf tijdelijke vleermuiskasten van het type Vera van Faunus Nature Creations, potentieel geschikt als zomerverblijfplaats voor de laatvlieger aan te bieden, conform het Activiteitenplan 5.2.3.
- 2.37. Deze kasten dienen tenminste tot vijf jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de laatvlieger. Verwijdering van deze tijdelijk kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.38. Tenminste drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden en binnen de actieve periode dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan 5.5.2 en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van porschuim.
- 2.39. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de laatvlieger. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.40. Voor 1 november 2024, voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen laatvlieger in de woningen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen laatvlieger in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.37 t/m 2.39 worden herhaald.

- 2.41. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie ruimte in het dakvlak beschikbaar te maken voor de laatvlieger conform het Activiteitenplan paragraaf 5.2.2. Toegang tot het dakvlak dient gerealiseerd te worden via 3,5 cm. overhangende kantpannen. Dit dient gedaan te worden bij alle kopgevels (38 totaal) waardoor er bij elke kopgevel twee dakvlakken beschikbaar komt. Hierdoor worden er in totaal 76 verblijfplaatsen gerealiseerd. Deze maatregel wordt ook gerealiseerd om (een deel van) de aangetroffen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gierzwaluw te compenseren. Van alle 76 verblijfplaatsen die gerealiseerd worden dienen er acht ter compensatie voor de laatvlieger. Daarnaast worden er vier kopgevels toegankelijk gemaakt door het realiseren van drie open stootvoegen per kopgevel van minimaal 2,5 cm. breed en een baksteenlengte hoog geschikt voor de laatvlieger (maar ook geschikt voor andere vleermuissoorten).
- 2.42. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de laatvlieger dienen geplaatst te worden op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

3. Monitoring

- 3.1. Er dient monitoring van de tijdelijke compenserende maatregelen plaats te vinden voor de zomerverblijfplaatsen (vleermuiskast Vera van Faunus Nature Creations) voor de laatvlieger om te onderzoeken of deze (nieuwe) verblijfplaatsen voldoende effectief zijn. Dit dient uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de laatvlieger en conform Activiteitenplan paragraaf 5.2.3. De volgende vragen dienen beantwoord te worden tijdens de uitvoering van de monitoring en schriftelijk vastgelegd te worden in het ecologisch werkprotocol:
 - 3.1.1. Worden de twaalf tijdelijke vleermuiskasten Vera van Faunus Nature Creations in gebruik genomen door de laatvlieger als (zomer)verblijfplaats?
 - 3.1.2. Hoelang duurt het voordat de twaalf tijdelijke vleermuiskasten Vera van Faunus Nature Creations in gebruik worden genomen?
- 3.2. De monitoring dient in het 1ste, 3de en 5de jaar na realisatie plaats te vinden in de daarvoor geldende periodes (zomer).
- 3.3. Het monitoringsrapport dient twee maanden na uitvoering van de monitoringsronde gezonden te worden naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer waarna vervolgens een evaluatiegesprek tussen ecooloog en bevoegd gezag kan worden gepland.

4. Overige voorschriften

- 4.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soort(en) waarvoor ontheffing is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
 - 4.1.1. bij het natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 4.1.2. bij de controle of het natuurvrij maken succesvol is uitgevoerd, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 4.1.3. tijdens het aanbrengen van de alternatieve verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - 4.1.4. bij de start van de werkzaamheden;
 - 4.1.5. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de soorten;
 - 4.1.6. het uitvoeren van monitoring van de gecompenseerde c.q. gemitigeerde verblijfplaatsen.
- 4.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ecologisch deskundige.

5. Zorgplicht

- 5.1. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.
- 5.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,
b.a.

drs. M. Middel
Themamanager
Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Lefier (digitaal);
- Eco Reest (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn (digitaal).

Ontheffingstermijn

Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen.

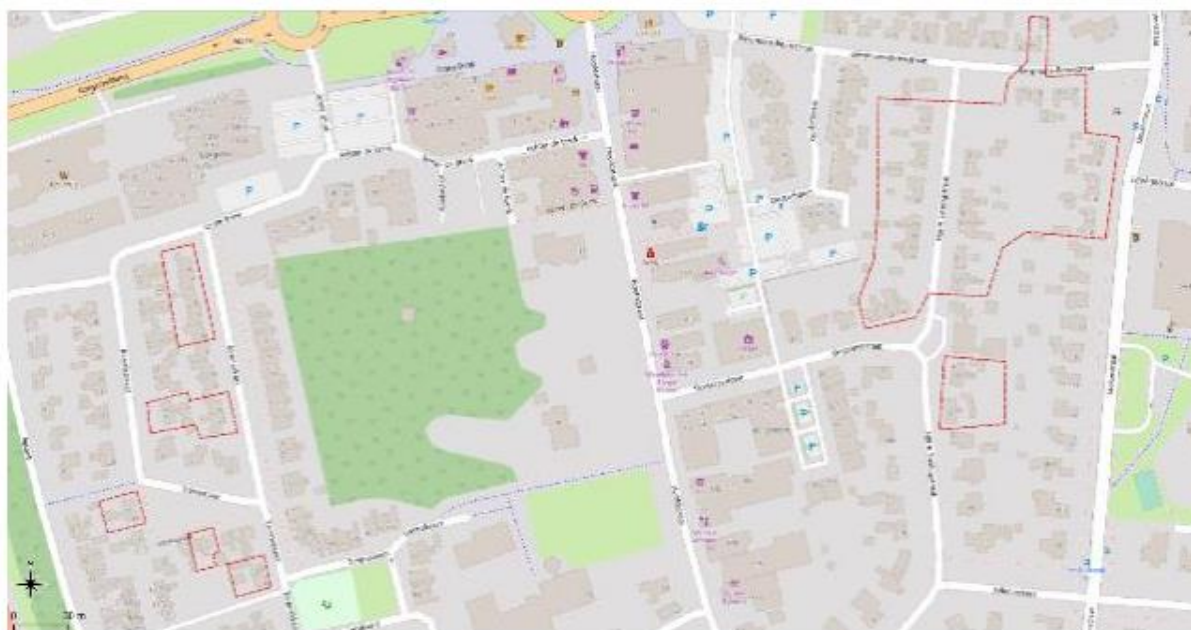
Bezwaar

Bent u het niet eens met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de dag van verzending ervan, hiertegen een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. De dag van verzending is de dagtekening van het besluit. Voor meer informatie over het indienen van een bezwaarschrift verwijzen wij u naar www.provincie.drenthe.nl/bezwaarprocedure.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 15 mei 2023 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van Eco Reest namens Lefier (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op het verduurzamen van 54 woningen, gelegen aan Bergmans Beinsstraat 6-12 (e) en 17, H. Tiesingstraat 1-12 (e) en 5-29 (o), Oosteresstraat 6-9 (o/e) en Molenstraat 8 – 18 (e) te Borger. Complex 0147: Torenakkers 2-10 (e) en 18-24 (e), Beatrixstraat 17 en 19 en Irenestraat 7, 9, 19 en 21 te Borger in de gemeente Borger-Odoorn. De ontheffinghouder heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en 4 en artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor de huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Figuur 1: Projectgebied (rood omlijnd), waarbij complex 0145 zich aan de rechterkant bevindt en complex 0147 zich aan de linkerkant bevindt. (bron Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermd volgens diverse beschermingsregimes van de Wnb.

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus en de gierzwaluw zijn beschermde inheemse vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlieder betreft.

Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest dient te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus en gierzwaluw zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie en de Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het daarnaast verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te (ver)storen.

2.2 *Habitatrichtlijn*

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn beschermde inheemse zoogdiersoorten als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven, alsmede essentiële foerageergebieden en vliegroutes leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.5 lid 2 van de Wnb eveneens noodzakelijk.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

3. **De situatie**

Lefier heeft voornemens 54 woningen in het projectgebied (complex 0145 en 0147 te Borger) te verduurzamen. Het gaat hierbij om twee complexen (complex 0145 en 0147) gelegen in het centrum van Borger. Het betreft twee onder één kapwoningen en rijtjes woningen. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, waarbij er gestart wordt met complex 0145. Daaropvolgend wordt complex 0147 aangepakt. De uitvoering van de werkzaamheden kunnen tijdelijke negatieve gevolgen hebben voor beschermde soorten, om deze reden is dit initiatief getoetst aan de Wnb. In het plangebied is de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en daarmee is ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wnb noodzakelijk.

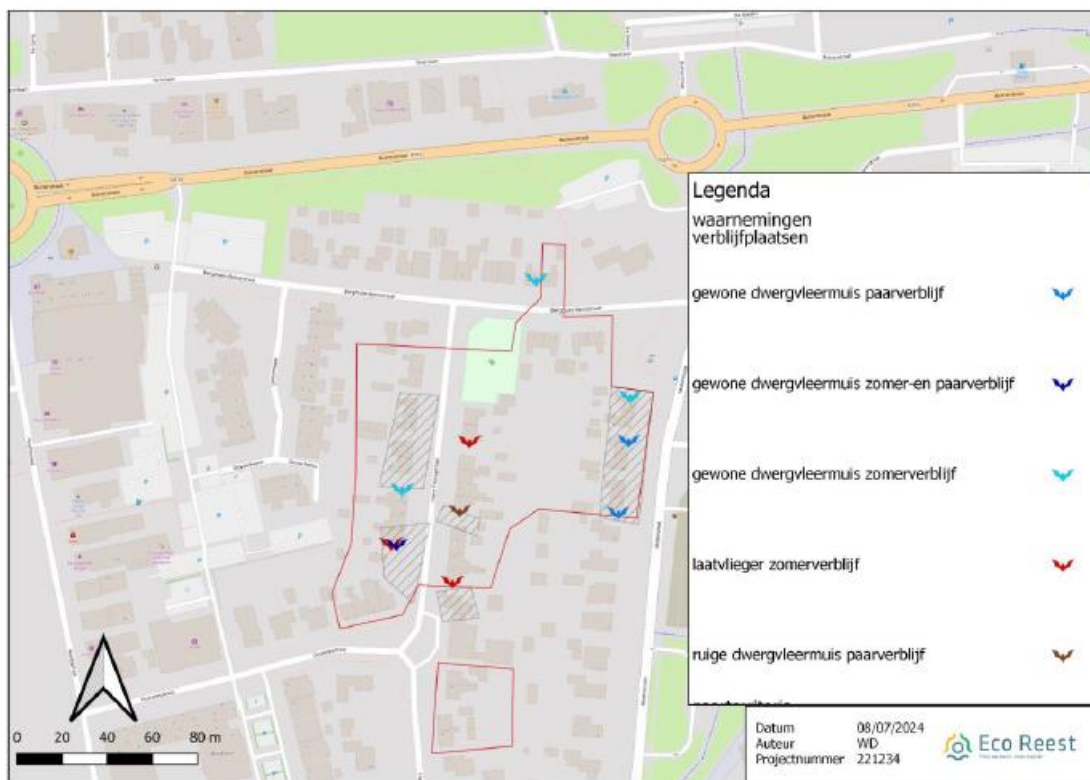
3.1 *Uitgevoerd onderzoek*

De quickscan bestond uit een bronnenonderzoek en een veldbezoek naar het voorkomen van beschermde flora en fauna ter plaatse van het projectgebied en de nabije omgeving.

Het bronnenonderzoek bestond uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) waarbij gegevens zijn opgevraagd van de afgelopen vijf jaar van ontheffingsplichtige soorten in de Wnb binnen een straal van vijfhonderd meter. Waarnemingen ouder dan vijf jaar worden alleen gebruikt om ecologische potenties in te schatten. Verder is er ook gebruik gemaakt van bestaande literatuurgegevens en verspreidingsatlassen (Broekhuizen et al., 2016; Dietz et al., 2011; Uchelen, 2010, ravon.nl, sovon.nl en verspreidingsatlas NDFF). Uit het veldbezoek dat is gedaan op 7 oktober 2021 blijkt dat de woningen in het plangebied mogelijk geschikt zijn voor huismussen, gierzwaluwen, vleermuizen en vogelsoorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd zijn. Voor huismussen zijn de woningen van complex 0145 mogelijk geschikt omdat er tussen de hoekpannen en de dakgoten toegangsmogelijkheden aanwezig zijn en onderste rij dakpannen van de woningen ter plaatse van Torenakkers zijn toegankelijk voor de huismus. Voor gierzwaluwen zijn de woningen van complex 0145 mogelijk geschikt omdat er tussen de hoekpannen en de dakgoten toegangsmogelijkheden aanwezig zijn. Ter plaatse van Bergmans Breinsstraat 6 en 10 zijn in totaal twee huiszwaluwnesten (waarvan één kunstnest) onder de dakgoot aangetroffen. Andere soorten worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte broedgelegenheid, onder andere in de vorm van bomen. Verder zijn de woningen van complex 0145 geschikt voor vleermuizen, omdat de spouwmuur en/of dak toegankelijk is via kantpannen, ruimtes bij loodslabben, schoorstenen, ruimte tussen de hoekpannen en dakgoten. De woningen van complex 0147 zijn niet toegankelijk voor vleermuizen, met uitzondering van de woningen ter plaatse van Irenestraat 19. Deze woning beschikt over een schoorsteen, waarbij twee open stootvoegen aanwezig zijn. De andere woningen zijn niet toegankelijk omdat de kantpannen en de schoorstenen afgewerkt zijn met specie. Daarnaast zijn de dakgoten strak afgewerkt waardoor deze ook niet toegankelijk zijn.

Naar aanleiding van de quickscan is nader onderzoek uitgevoerd naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Het onderzoek naar huismussen is door middel van twee veldbezoeken in de periode van 1 april tot en met 15 mei conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12 uitgevoerd. Het gierzwaluw onderzoek is uitgevoerd middels drie veldbezoeken in de avond in de periode 1 juni tot 15 juli in het jaar 2022 conform de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie 2017). Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door middel van vijftal avond- of ochtendbezoeken in het najaar van 2021 en het voorjaar van 2022. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2021 met behulp van een Pettersson D240x of Anabat Scout. Naar aanleiding van deze onderzoeken is geconcludeerd dat binnen complex 0145 twee zomerverblijfplaatsen, vier paarverblijfplaatsen en één zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is vastgesteld, er is één paarverblijf van de ruige dwergvleermuis vastgesteld en er zijn drie zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger vastgesteld (figuur 2). Daarnaast zijn er in complex 0145 23 nestplaatsen van de gierzwaluw vastgesteld (figuur 3) en zeven nestplaatsen van de huismus (figuur 4). In complex 0147 zijn alleen achttien verblijfplaatsen van de huismus vastgesteld (figuur 5). Deze nestlocaties en verblijfplaatsen zullen verdwijnen door de werkzaamheden. Essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen worden tijdens de werkzaamheden niet aangetast en verlies hiervan wordt daarom niet verwacht.

Figuur 2 aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied (complex 0145)

Figuur 3: aangetroffen nestlocaties van de gierzwaluw binnen het plangebied (complex 0145)

Figuur 4: aangetroffen nestlocaties van de huismus binnen het plangebied (complex 0145)

Figuur 5: aangetroffen nestlocaties van de huismus binnen het plangebied (complex 0147)

3.2 Tijdelijke compensatie

Door de werkzaamheden zullen verblijfplaatsen van de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger verloren gaan. Ter overbrugging van de periode tot realisatie van de permanente, nieuwe situatie dient tijdelijke compensatie aangeboden te worden voor deze soorten.

Huisumus

Als gevolg van de werkzaamheden komen er zeven nestlocaties van de huismus in complex 0145 te vervallen en achttien nestlocaties van de huismus in complex 0147. Ter overbrugging van de werkzaamheden zijn er voor elke nestplaats die komt te vervallen twee nestkasten van het type HMT1 van Unitura geplaatst in de directe omgeving. Gezien de twee complexen meer dan tweehonderd meter uit elkaar liggen, kunnen niet dezelfde tijdelijke kasten gebruikt worden. Er worden daarom veertien kasten rond complex 0145 en 36 kasten rond complex 0147 opgehangen. De kasten zijn in maart 2023 opgehangen. Hiermee wordt er ruim voldaan aan de gewenningsperiode van drie maanden beschreven in het actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de huismus. De tijdelijke kasten worden op minimaal goothoogte, buiten het bereik van mensen, met een vrije in- en uitvliegruimte (zonder bomen of hoge struiken direct voor de huismuskast) en binnen tweehonderd meter van de aangetroffen nestplaatsen opgehangen. Figuur 6 geeft een overzicht waar de tijdelijke kasten zijn opgehangen. Deze kasten dienen minimaal een jaar te blijven hangen na het realiseren van de permanente situatie. De tijdelijke kasten worden pas verwijderd als er met zekerheid is vastgesteld dat er geen huismussen meer aanwezig zijn in de tijdelijke voorzieningen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Adres	Locatie	Aantal kasten
Bergmans-Beinsstraat 2	Oostelijke kopgevel	3
Oosterheem 21 t/m 26	Oostelijke kopgevel	5
Oosterheem 27 t/m 33	Noordelijke kopgevel	6
Torenakkers 19	Noordelijke kopgevel	5
Torenakkers 23	Noordelijke kopgevel	5
Torenakkers 27	Noordelijke kopgevel	5
Torenakkers 43	Oostelijke kopgevel	5
Torenakkers 49	Oostelijke kopgevel	6
Torenakkers 51	Noordelijke kopgevel	5
Torenakkers 55	Noordelijke kopgevel	5

Figuur 6: Overzicht van de geplaatste tijdelijke kasten voor de huismus

Gierzwaluw

Alleen in complex 0145 zijn gierzwaluwen aangetroffen. De werkzaamheden aan complex 0145 starten in januari/februari 2025 waarbij de werkzaamheden gefaseerd worden uitgevoerd. De verwachting is dat de werkzaamheden in april 2025 worden afgerond. De werkzaamheden vinden daardoor plaats buiten het broedseizoen. Hierdoor zou tijdens de start van het broedseizoen van de gierzwaluw (15 april) de permanente compensatie al aanwezig zijn en hoeven er geen tijdelijke maatregelen getroffen te worden. Echter voor als de werkzaamheden toch uitlopen worden er voor de zekerheid 55 tijdelijke kasten voor de gierzwaluw gerealiseerd. Door het plaatsen van 55 tijdelijke kasten worden er elf nestlocaties gecompenseerd. De tijdelijke gierzwaluwkasten zijn van het type GZT1 van Unitura (of kwalitatief vergelijkbaar). De kasten worden zo dichtbij mogelijk bij de aangetroffen nestlocaties geplaatst en worden geplaatst conform Activiteitenplan 5.4.3. Figuur 7 geeft een overzicht waar de tijdelijke gierzwaluwkasten zijn opgehangen. De gierzwaluwkasten worden zo opgehangen dat de kast een vrije in- en uitvliegopening heeft. Deze kasten dienen minimaal een jaar te blijven hangen na het realiseren van de permanente situatie. De tijdelijke kasten worden pas verwijderd als er met zekerheid is vastgesteld dat er geen gierzwaluw meer aanwezig zijn in de tijdelijke voorzieningen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Adres	Locatie	Aantal kasten
Oosterheem 1 t/m 6	Noordelijke kopgevel	8
Oosterheem 7 t/m 20	Noordelijke kopgevel	8
Oosterheem 21 t/m 26	Noordelijke kopgevel	6
Oosterheem 35 t/m 48	Noordelijke kopgevels	8

Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag
Complex 0145 en 0147 te Borger (kenmerk: 211452 v1.0)

Pagina 29 van 36

Bergmans-Beinsstraat 2	Noordelijke lengtegevel en oostelijke kopgevel	4
Sassenberger 27	Oostelijke kopgevel	5
Het Hunzehuys (Molenstraat 3 en opvolgend)	Noordelijke en oostelijke kopgevel	10
Grote brink 21 tot en met 59	Noordelijke kopgevel (eventueel 3 op de oostelijke kopgevel)	6

Figuur 7: Overzicht van de geplaatste tijdelijke kasten voor de gierzwaluw

Gewone dwergvleermuis

Alleen in complex 0145 zijn gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De werkzaamheden aan complex 0145 starten in januari/februari 2025 waarbij de werkzaamheden gefaseerd worden uitgevoerd. De verwachting is dat de werkzaamheden in april 2025 worden afgerond. Ter overbrugging van de periode van de werkzaamheden dienen de aangetroffen zomer- en paarverblijfplaatsen, de twee aangetroffen zomerverblijfplaatsen en de vier aangetroffen paarverblijfplaatsen dienen met factor vier gecompenseerd te worden. Voor tijdelijke compensatie zijn er 28 tijdelijke voorzieningen opgehangen geschikt voor de gewone dwergvleermuis. Veertien muurschalen van het type 2FE Schwegler van Waveka en veertien kasten van het type VMT1 van Unitura. Bij het plaatsen van de muurschalen dient gebruik gemaakt te worden van isolatiebanden, zodat het niet gaat tochten in de verblijfplaats en hierdoor te voorkomen dat het verblijfplaats ongeschikt wordt voor de gewone dwergvleermuis. De muurschalen en kasten worden op minimaal drie meter hoogte geplaatst. Hierbij wordt er gelet op een vrije in- en uitvliegroute. Tevens worden de muurschalen en kasten buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring geplaatst. Figuur 8 geeft een overzicht waar de tijdelijke muurschalen en kasten zijn geplaatst (voor zowel de gewone dwergvleermuis als de ruige dwergvleermuis). De muurschalen en de tijdelijke vleermuiskasten zijn in maart 2023 geplaatst en hiermee wordt ruim voldoende voldaan aan de gewenningsperiode van drie maanden waarbij enkel de maanden april tot en met oktober meegerekend mogen worden en waarbij zowel de huidige als de nieuwe/tijdelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn. De muurschalen en de kasten blijven minimaal een jaar hangen na het realiseren van de permanente voorzieningen. De tijdelijke kasten worden pas verwijderd als er met zekerheid is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de tijdelijke voorzieningen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Ruige dwergvleermuis

Alleen in complex 0145 zijn ruige dwergvleermuizen aangetroffen. De werkzaamheden aan complex 0145 starten in januari/februari 2025 waarbij de werkzaamheden gefaseerd worden uitgevoerd. De verwachting is dat de werkzaamheden in april 2025 worden afgerond. Ter overbrugging van de periode van de werkzaamheden dient de aangetroffen paarverblijfplaats met factor vier gecompenseerd te worden. Voor tijdelijke compensatie zijn er vier tijdelijke voorzieningen opgehangen geschikt voor de ruige dwergvleermuis. Twee muurschalen van het type 2FE Schwegler van Waveka en twee vleermuiskasten van het type VMT1 van Unitura. Bij het plaatsen van de muurschalen dient gebruik gemaakt te worden van isolatiebanden, zodat het niet gaat tochten in de verblijfplaats en hierdoor te voorkomen dat het verblijfplaats ongeschikt wordt voor de ruige dwergvleermuis. De muurschalen en kasten worden op minimaal drie meter hoogte geplaatst. Hierbij wordt er gelet op een vrije in- en uitvliegroute. Tevens worden de muurschalen en kasten buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring geplaatst. Figuur 8 geeft een overzicht waar de tijdelijke muurschalen en kasten zijn geplaatst (voor zowel de gewone dwergvleermuis als de ruige dwergvleermuis). De muurschalen en de tijdelijke vleermuiskasten zijn in maart 2023 geplaatst en hiermee wordt ruim voldoende voldaan aan de gewenningsperiode van één maand waarbij enkel de maanden april tot en met oktober meegerekend mogen worden en waarbij zowel de huidige als de nieuwe/tijdelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn. De muurschalen en de kasten blijven minimaal een jaar hangen na het realiseren van de permanente voorzieningen. De tijdelijke kasten worden pas verwijderd als er met zekerheid is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de tijdelijke voorzieningen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Adres	Locatie	Aantal kasten
Oosterheem 1 t/m 6	Zuidelijke kopgevel	3
Oosterheem 7 t/m 20	Zuidelijke kopgevels	3
Oosterheem 9	Oostelijke kopgevel	2
Oosterheem 21 t/m 26	Westelijke kopgevel	3
Oosterheem 27 t/m 33	Zuidelijke kopgevel	3
Oosterheem 35 t/m 48	Zuidelijke kopgevel	3
Bergmans-Beinsstraat 2	Westelijke kopgevel	2
Grote Brink 55	Westelijke lengtegevel	3
Grote Brink 21 t/m 59	Oostelijke kopgevel	4
Grote Brink 21 t/m 59	Noordelijke lengte gevel	3
Molenstraat 3 (het Hunzehuys)	Westelijke kopgevel	3

Figuur 8: Overzicht van de geplaatste tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis

Laatvlieger

Er zijn drie zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen in complex 0145. De werkzaamheden aan complex 0145 starten in januari/februari 2025 waarbij de werkzaamheden gefaseerd worden uitgevoerd. De verwachting is dat de werkzaamheden in april 2025 worden afgerond. Ter overbrugging van de periode van de werkzaamheden dienen de drie zomerverblijfplaatsen met factor vier gecompenseerd te worden. Er worden twaalf vleermuiskasten van het type Vera van Faunus Nature Creations opgehangen conform Activiteitenplan paragraaf 5.2.3. Voor de laatvlieger is geen richtlijn voor de te hanteren gewenningsperiode beschreven voor tijdelijke voorzieningen. Er is geen kennisdocument voor de laatvlieger voorhanden. De Vera kasten zijn opgehangen in maart 2024 in de directe omgeving van het plangebied. Hierdoor zullen de kasten minimaal zeven maanden hangen voor de start van de werkzaamheden en in de actieve periode van de laatvlieger. Hiermee krijgen de laatvliegers voldoende de kans om de vleermuiskasten te lokaliseren terwijl de huidige verblijfplaatsen nog aanwezig zijn. In figuur 9 staat weergegeven waar de tijdelijke vleermuiskasten voor de laatvlieger zijn opgehangen. De vleermuiskasten blijven minimaal vijf jaar hangen na het realiseren van de permanente voorzieningen.

De tijdelijke kasten worden pas verwijderd als er met zekerheid is vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de tijdelijke voorzieningen. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Naast de tijdelijke kasten zijn er reeds open stootvoegen aanwezig ter plaatse van het flatgebouw van de Molenborg (Molenborg 1 t/m 24). De open stootvoegen zijn 2,5 cm. breed en een baksteen hoog. Indien deze ruimte nog niet bezet is kan de laatvlieger van deze ruimtes gebruik maken als (winter)verblijfplaats. Ook zijn er in de omgeving vergelijkbare woningen aanwezig met dezelfde bouwstijl als die van de woningen waar de zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger zijn aangetroffen. Bijvoorbeeld de woningen aan de Molenstraat, Julianastraat, Hoofdstraat, Boslaan, Wieten en Dalkampen. Deze woningen bieden potentiële geschikte (winter)verblijfplaatsen voor de laatvlieger. Hiermee wordt er voldoende tijdelijke gecompenseerd voor de laatvlieger.

Adres	Locatie	Aantal kasten
Het Hunzehuys Molenstraat 3	Zuidgevel	2
Het Hunzehuys Molenstraat 3	Westgevel	2
Oosterheem 19/ 20	Zuidgevel	2
Oosterheem 5/6	Zuidgevel	2
Oosterheem 22	westgevel	2
Oosterheem 27/28	Zuidgevel	2

Figuur 9: Overzicht van de geplaatste tijdelijke kasten voor de laatvlieger

3.3 Permanente mitigatie

Doordat er verblijfplaatsen zijn aangetroffen van huismussen, gierzwaluwen, gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuis en laatvliegers binnen het projectgebied, dienen de verblijfplaatsen in de permanente situatie met de juiste migratiefactor van de soort te worden teruggebracht.

Huismus

De 25 aangetroffen verblijfplaatsen van de huismus dienen met factor twee gecompenseerd te worden. De daken worden volledig gerenoveerd, na afloop van de renovatie dient het dakvlak in gelijke mate geschikt te zijn voor huismussen om tot broeden te komen. Hiervoor wordt bij alle dakvlakken binnen het projectgebied verhoogd vogelschroot vanaf de derde dakpan van onderen toegepast, hierdoor hebben huismussen toegang tot de eerste rijen dakpannen. Om de bereikbaarheid te vergroten worden ventilatiepannen (waar het rooster uitgehaald is) geplaatst, waardoor huismussen op meerdere wijzen toegang hebben tot onder het dak. In totaal worden er bij 54 woningen verhoogd vogelschroot aangebracht. Uitgaande van twee nesten per dakvlak worden er totaal 108 huismusnesten gecompenseerd. Waardoor er voldoende maatregelen worden getroffen voor de huismus. Het plaatsen van de verhoogd vogelschroot dient te gebeuren onder ecologische begeleiding.

Gierzwaluw

Er zijn 23 gierzwaluwnesten aangetroffen in complex 0145. Deze dienen gecompenseerd te worden met factor drie (voorheen factor vijf). Hiervoor worden er 65 kasten ingebouwd van type GZP2 van Unitura geschikt voor de gierzwaluw. De inbouwkasten worden zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaatsen geplaatst, maar er worden ook 23 inbouwkasten in complex 0147 geplaatst. De kasten worden alleen op de noordelijke of oostelijke kopgevel gehangen. In figuur 9 staan de precieze adressen waar de kasten worden ingebouwd weergegeven. Daarnaast worden er nog permanente verblijfplaatsen voor de gierzwaluw gerealiseerd door kantpannen te laten oversteken. De kantpannen worden met een overstek van 3,5 cm aangebracht. Deze maatregel wordt bij alle dakvlakken binnen het projectgebied toegepast. Hierdoor worden er dakvlakken van 38 kopgevels geschikt gemaakt voor de gierzwaluw.

Voor elke kopgevel met toegankelijke dakvlakken komen zes geschikte verblijfplaatsen beschikbaar voor de gierzwaluw. Door deze maatregel zullen er 228 nieuwe verblijfplaatsen voor de gierzwaluw beschikbaar komen. Samen met de permanente inbouwkasten wordt er ruim voldoende permanent gecompenseerd. Het plaatsen van de gierzwaluwkasten en het realiseren van de overstekende kantpannen dient te gebeuren onder ecologische begeleiding.

Adres	Locatie	Aantal kasten
Bergmans-Beinstraat 8	Oostelijke kopgevel	3
Bergmans-Beinstraat 10	Oostelijke kopgevel	3
Molenstraat 8	Noordelijke kopgevel	3
Molenstraat 12	Noordelijke kopgevel	3
Molenstraat 16	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 1	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 5	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 13	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 2	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 6	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 10	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 14	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 27	Noordelijke kopgevel	3
Harm Tiesingstraat 31	Noordelijke kopgevel	3
Torenakkers 2	Noordelijke kopgevel	3
Torenakkers 6	Noordelijke kopgevel	3
Torenakkers 10	Noordelijke kopgevel	3
Torenakkers 18	Noordelijke kopgevel	3
Beatrixstraat 17	Noordelijke kopgevel	3
Irenestraat 21	Noordelijke kopgevel	3
Irenestraat 7	Oostelijke kopgevel	5

Figuur 10: Overzicht van de te realiseren inbouwkasten voor de gierzwaluw

Gewone dwergvleermuis

De aangetroffen zomer- en paarverblijfplaats, de twee aangetroffen zomerverblijfplaatsen en de vier aangetroffen paarverblijfplaatsen dienen met factor vier permanent gecompenseerd te worden. Bij de werkzaamheden wordt er een ruimte in het dakvlak gerealiseerd voor vleermuizen, waarbij de kantpannen toegang bieden tot deze ruimte. Dit wordt gerealiseerd door kantpannen ten minste 3,5 cm te laten overhangen. Deze maatregel maakt de dakvlakken ook geschikt voor gierzwaluwen. Elke kopgevel in het plangebied wordt toegankelijk gemaakt. Er vanuit gaande dat één vleermuisverblijfplaats per dakvlak beschikbaar komt en dat elke kopgevel twee dakvlakken heeft worden er in totaal 76 verblijfplaatsen met deze maatregel voor vleermuizen gerealiseerd. Deze maatregel wordt ook toegepast voor de ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gierzwaluw. Wanneer je de verblijfplaatsen zou verdelen komt het er op neer dat er 60 verblijfplaatsen beschikbaar komen voor de gewone dwergvleermuis, acht verblijfplaatsen beschikbaar komen voor de ruige dwergvleermuis en acht verblijfplaatsen beschikbaar komen voor de laatvlieger, daarnaast kunnen gierzwaluwen gelijktijdig gebruik maken van ruimte onder het dak. Er wordt hier dusdanig mee (over) gecompenseerd dat er akkoord kan worden gegaan met deze maatregel en dat er voldoende wordt gecompenseerd ondanks dat andere soorten ook gebruik maken van deze maatregel. Tevens zouden meerdere soorten ook tegelijkertijd kunnen gebruik maken van hetzelfde dakvlak. Daarnaast is het weer beschikbaar maken van dakvlakken een effectievere maatregel dan het plaatsen van inbouwkasten. De toepassing van het beschikbaar maken van de dakvlakken dient te gebeuren onder ecologische begeleiding.

Ruige dwergvleermuis

Het aangetroffen paarverblijfplaats dient gecompenseerd te worden met factor vier. Als permanente maatregelen worden dezelfde maatregelen getroffen als voor de gewone dwergvleermuis. Hierboven onder '*permanente mitigatie van de gewone dwergvleermuis*' staat beschreven welke permanente maatregelen er worden getroffen.

Laatvlieger

Er zijn drie zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen. Er is één zomerverblijfplaats aangetroffen aan de Harm Tiesingstraat 3, waar de laatvlieger vloog uit de kopgevel, er is één zomerverblijfplaats aangetroffen aan de Harm Tiesingstraat 19, waar de laatvlieger uitvliegend bij een kantpan is waargenomen en er is een zomerverblijfplaats aan de Harm Tiesingstraat 20 aangetroffen waar de laatvlieger ook uitvliegend bij een kantpan is waargenomen. De drie aangetroffen zomerverblijfplaatsen dienen gecompenseerd te worden met factor vier. Als permanente maatregelen worden dezelfde maatregelen getroffen als voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Hierboven onder '*permanente mitigatie van de gewone dwergvleermuis*' staat beschreven welke permanente maatregelen er worden getroffen. Naast het toegankelijk maken van de dakvlakken worden de top van vier zuidelijke kopgevels opengelaten (plek waar de zomerverblijfplaatsen zijn aangetroffen). Niet alleen de laatvlieger kan hier gebruik van maken, maar ook andere vleermuissoorten zoals de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Om toegang te verschaffen tot de kop van vier kopgevels worden er op deze kopgevels drie open stootvoegen gerealiseerd van minimaal 2,5 cm breed en een baksteenlengte hoog. De open stootvoegen worden net onder de dakrand gemaakt. In de huidige situatie is de laatvlieger waargenomen bij het in- en uitvliegen bij een kopgevel en in- en uitvliegen bij een kantpan. In de permanente situatie worden kantpannen en open stoot voegen (die toegang bieden tot een kopgevel) gerealiseerd als in- en uitvliegopening. Doordat dit overeen komt met de huidige situatie zal de laatvlieger de permanente verblijfplaatsen eerder ontdekken. Door het realiseren van deze maatregelen wordt er voldoende permanent gecompenseerd voor de laatvlieger. Zowel het realiseren van de dakvlakken als het open laten van acht zuidelijke kopgevels dient te gebeuren onder ecologische begeleiding.

3.4 Natuurvrij maken

Voordat de werkzaamheden uitgevoerd worden moet met zekerheid gesteld worden dat er geen dieren meer aanwezig zijn in de woningen. Door voorafgaand aan de werkzaamheden de woningen 'natuurvrij' te maken wordt voorkomen dat de dieren aanwezig kunnen zijn tijdens de werkzaamheden.

Huismus

De huismus is zowel aangetroffen bij complex 0145 als complex 0147. De werkzaamheden van complex 0145 worden uitgevoerd vanaf januari/ februari 2025 en zijn naar verwachting voor april 2025 afgerond. Wanneer de werkzaamheden van complex 0145 zijn afgerond zullen pas de werkzaamheden van complex 0147 starten. De werkzaamheden vinden plaats deels binnen het broedseizoen, maar vooraf aan het broedseizoen wordt er ongeschikt gemaakt. Complex 0145 wordt vanaf september 2024 ongeschikt gemaakt en complex 0147 voor maart 2024. Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen wordt gedaan door het dichtzetten van de ruimte onder de dakpannen met vogelschroot of gelijkwaardig en dient te gebeuren onder ecologische begeleiding.

Gierzwaluw

De werkzaamheden van complex 0145 (alleen in dit complex zijn gierzwaluwen aangetroffen) worden uitgevoerd vanaf januari/ februari 2025 en zijn naar verwachting voor april 2025 afgerond.

Dat betekent dat de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode plaatsvinden en er in principe niet natuurvrij gemaakt hoeft te worden. Voor de zekerheid wordt er na augustus 2024 de complexen 0145 en 0147 natuurvrij gemaakt. Dit wordt gedaan door het dichtzetten van de ruimte onder de dakpannen en andere toegangswegen. Het natuurvrij maken wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen en bij afwezigheid van de gierzwaluw in Nederland. Het natuurvrij maken dient te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en laatvlieger

Het natuurvrij maken van alle soorten vleermuizen binnen het plangebied gebeurt op dezelfde wijze. De werkzaamheden van complex 0145 (alleen in dit complex zijn vleermuizen aangetroffen) worden uitgevoerd vanaf januari/ februari 2025 en zijn naar verwachting voor april 2025 afgerond. Voordat de werkzaamheden starten wordt er in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt, namelijk vanaf september 2024 en uiterlijk tot eind oktober 2024. Het natuurvrij maken wordt gedaan door het dichtzetten van de invliegopeningen en door het aanbrengen van exclusion flaps. Het aanbrengen van exclusion flaps zorgt ervoor dat vleermuizen nog wel de woningen kunnen verlaten, maar niet meer terug kunnen. De exclusion flaps worden ten minste drie dagen voor de werkzaamheden geplaatst, met ten minste één nacht met temperaturen van minimaal 10 graden Celcius. Het gehele woningblok waar vleermuisverblijfplaatsen zijn aangetroffen wordt ongeschikt gemaakt, omdat vleermuizen gebruik maken van diverse invliegopeningen en verblijfplaatsen. Het natuurvrij maken dient te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

3.5 Monitoring

In het 1ste, 3de en 5de jaar na het realiseren van de vleermuiskasten Vera van Faunus Nature Creations (maart 2024) moet er vleermuismonitoring plaatsvinden. Naar verwachting moet de vleermuismonitoring plaatsvinden in 2024, 2026 en 2028. De belangrijkste onderdelen van de vleermuismonitoring zijn vastgelegd in de voorschriften 3.1 t/m 3.3 van deze ontheffing en in het Activiteitenplan in hoofdstuk 5.2.3. De onderzoeksinspanning wordt toegespitst op zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger. De monitoring zal volgens de relevante delen van het Vleermuisprotocol 2021 plaatsvinden. Monitoring zal vragen moeten beantwoorden zoals het voorkomen van de laatvlieger in de voorzieningen.

Na elk monitoringsjaar wordt een overzicht van de resultaten opgesteld en in een rapportage weergegeven. Het rapport wordt verstrekt aan de Provincie Drenthe onder vermelding van het ontheffingskenmerk. Naar aanleiding van de rapportage kan er afstemming plaatsvinden tussen ontheffinghouder, ecooloog en bevoegd gezag en/of bijsturing plaatsvinden indien dit noodzakelijk wordt geacht door het bevoegd gezag.

4. Overwegingen

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3 en 3.8 van de Wnb.

4.1 Belangenafweging

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', genoemd in artikel 3.3 lid 4 onder b sub 1 van de Wnb.

Daarnaast wordt aangegeven te werken in het van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', genoemd in artikel 3.8 lid 5 onder b sub 3 van de Wnb.

Lefier is tezamen met andere wooncorporaties al jaren bezig met de vraag hoe zij ruim 2,4 miljoen huurwoningen gaan verduurzamen. In de Aedes-agenda 2020-2023 hebben zij al afgesproken dat de corporatiesector als geheel een gemiddelde Energie Index van 1,25 (gemiddeld energielabel B) wil bereiken voor de totale huurwoningenvoorraad van de corporaties. Dit vloeit voort uit de afspraken uit het Energieakkoord uit 2013. Deze ambitie betreft het gebouw- en installatie gebonden energiegebruik voor met name ruimteverwarming, warm tapwater en ventilatie. In het Klimaatakkoord uit 2019 is voor bij Aedes aangesloten woningcorporaties bovendien afgesproken de CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving met 3,4 megaton CO₂ te verminderen.

Daarnaast is de ambitie gesteld om de warmtevoorziening van de woningen in 2050 CO₂- neutraal te maken. Door het verlagen van energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen wordt een bijdrage geleverd aan het vertragen van de klimaatverandering. Door het verlagen van energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen dient het project een 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijk gunstige effecten'.

De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn slecht of niet geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. In een vochtig huis groeien schimmels en huisstofmijten sneller dan in een droog huis. Mensen die in een vochtig of schimmelig huis wonen hebben vaker luchtwegklachten dan mensen die in een droog huis wonen. Wonen in een vochtig huis kan leiden tot het ontstaan van astma of verergering daarvan.

Bovendien komen in vochtige huizen meer schimmels en/of huisstofmijten voor. Schimmels en huisstofmijten kunnen allergieën veroorzaken. De gerenoveerde woningen zijn beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat ontstaat. Hierdoor dient het project het belang "volksgezondheid of openbare veiligheid".

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.2 Alternatievenafweging

Het project omvat renovatie van bestaande woningen en is daarmee locatie gebonden.

De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Indien er geen woningverbetering wordt uitgevoerd, zullen de woningen op langere termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot de sloop van de woningen. Dit zal resulteren in verlies van verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het alternatief van sloop en nieuwbouw heeft tot gevolg dat er voor langere periodes geen vaste rust- en verblijfplaatsen beschikbaar zijn op de locatie van de gesloopte woningen en is daarmee niet een ecologisch gunstiger alternatief.

Bij de gekozen werkwijze is rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten, door de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes te plannen en in de nieuwe situatie nieuwe verblijfplaatsen te integreren.

Door buiten de kwetsbare periode van de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger te werken, de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren en voldoende alternatieven aan te bieden gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden onder toezicht van een ecologisch deskundige, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten in het plangebied. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.3 Staat van instandhouding

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Huisumus

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruitgegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren 90 versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is een van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van woningen, dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Uit de Vogel- en habitatrictlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 600.000 tot 1.000.000 broedparen wordt geschat. In de periode 2018 – 2022 is dat circa 600.000 – 1.000.000 broedparen. De staat van instandhouding van de Huismus als broedvogel en populatie in Nederland is matig ongunstig. De staat van instandhouding voor het leefgebied is gunstig, het verspreidingsgebied matig ongunstig (Sovon, Z.D).

Waarnemingen van de huismus komen buiten het projectgebied voor. In totaal telt de NDFF 35 waarnemingen binnen een straal van circa één kilometer in de afgelopen tien jaar. De waarnemingen zijn verspreid over Borger waargenomen, met een cluster van waarnemingen aan de noordzijde van Borger (op circa honderd meter afstand van het projectgebied). Er zijn geen gegevens die een betrouwbaar beeld geven van de populatieontwikkeling, naar verwachting volgt dit het landelijk beeld.

Gierzwaluw

In 1994 bedroeg het aantal broedparen in Nederland 25.000 – 100.000. In 1998-2000 werd het aantal broedparen geschat op 30.000-60.000. Uit de Vogel- en habitatrictlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 40.000 tot 60.000 broedparen wordt geschat. Sovon meldt een broedpopulatie van 45.000 – 70.000 broedparen in de periode 2018- 2020 (Sovon, Z.D.). De staat van instandhouding van gierzwaluw als broedvogel in de periode 2018- 2020 wordt als gunstig gekwalificeerd. De staat van instandhouding voor populatie is onbekend. Voor verspreiding en leefgebied is de staat van instandhouding gunstig.

Waarnemingen van de gierzwaluw komen buiten het projectgebied voor. In totaal telt de NDFF negen waarnemingen binnen een straal van circa één kilometer in de afgelopen tien jaar. De meeste waarnemingen zijn waargenomen ter plaatse van Oosterheem, op circa vijftig meter ten westen van het projectgebied. Daarnaast zijn gedurende de onderzoeksronde naar gierzwaluw verblijfplaatsen vastgesteld, ter plaatse van Bergmans-Beinstraat (5, 11 en 15). Er zijn geen gegevens die een betrouwbaar beeld geven van de populatieontwikkeling, naar verwachting volgt dit het landelijk beeld.

Gewone dwergvleermuis

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is onbekend (Zoogdiervereniging, ZD). Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichtmaken van kieren en gaten in gebouwen (Bij12, 2017).

De gewone dwergvleermuis is zowel binnen Europa als binnen Nederland de meest voorkomende vleermuissoort. De landelijke populatie werd in 2009 geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Dietz et al., 2009). Uitwisseling tussen verschillende populaties vindt waarschijnlijk met name plaats in winterverblijfplaatsen (Dietz et al., 2009). Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichtmaken van kieren en gaten in gebouwen (Bijl, 2017). Recente schattingen van het aantal gewone dwergvleermuizen zijn niet aanwezig. Sinds 2013 wordt onder andere gewone dwergvleermuis met het nieuwe meetprogramma gemonitord (CBS Z.D.). Hiermee wordt de populatietrend geschat op basis van het aantal actieve jagende dieren. Op basis van deze schatting is het aantal gewone dwergvleermuizen in 2019 met ongeveer 15 procent toegenomen ten opzichte van 2015 (CBS, 2020).

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) telt geen waarnemingen in de omgeving van het onderzoeksgebied binnen een afstand van circa één kilometer van de afgelopen tien jaar. Het gebrek aan recente waarnemingen is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of registratie hiervan. In de omgeving van het project zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen (welke ook niet in de scope van het project ligt). Er zijn geen gegevens beschikbaar die een betrouwbaar beeld geven van de lokale populatieontwikkeling. Naar verwachting volgt dit het landelijke beeld.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is een in ons land algemeen voorkomende soort en wordt ruim verspreid in het noorden en westen van Nederland waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat ruige dwergvleermuis een groot verspreidingsgebied heeft. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd. De aantallen in de trektijd, in het najaar (wanneer ook de vrouwtjes en jongen in Nederland zijn), worden geschat op 50.000 tot 100.000 dieren. Recente schattingen van het aantal ruige dwergvleermuizen zijn niet aanwezig. Sinds 2013 wordt onder andere ruige dwergvleermuis met het nieuwe meetprogramma gemonitord (CBS Z.D.). Hiermee wordt de populatietrend geschat op basis van het aantal actieve jagende dieren. Op basis van deze schatting is het aantal ruige dwergvleermuizen in 2019 met ongeveer 15 procent toegenomen ten opzichte van 2015 (CBS, 2020).

De NDFF telt geen waarnemingen van de ruige dwergvleermuis in de directe omgeving van het projectgebied van de afgelopen tien jaar binnen een straal van circa één kilometer. Het gebrek aan meer waarnemingen is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of de registratie hiervan. In de omgeving van het project zijn geen verblijfplaatsen van ruige vleermuizen aangetroffen (welke ook niet in de scope van het project ligt). Er zijn geen gegevens beschikbaar die een betrouwbaar beeld geven van de lokale populatieontwikkeling. Naar verwachting volgt dit het landelijke beeld.

Laatvlieger

De laatvlieger wordt door het hele land waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat er onvoldoende bekend is over het verspreidings- en leefgebied. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd. In 2006 werd de landelijke populatie door de Zoogdierverseniging geschat op 25.000 tot 40.000 dieren. In de laatste periode zijn meer waarnemingen gedaan, maar het is niet zeker of er sprake is van een verandering in aantallen of verspreiding. Daarvoor zijn er onvoldoende systematisch verzamelde gegevens beschikbaar (Broekhuizen et al., 2016).

Sinds 2015 wordt onder andere laatvlieger met een nieuw meetprogramma gemonitord (CBS, Z.D.). Hiermee wordt de populatietrend geschat op basis van het aantal actief jagende dieren.

Op basis van deze schatting is het aantal laatvliegers met ongeveer 19 procent afgenomen ten opzichte van 2015 (CBS, 2022).

Recente waarnemingen binnen en in de directe omgeving van de onderzochte locaties zijn lastig te vinden. Bij de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) zijn geen waarnemingen binnen een afstand van circa één kilometer van de afgelopen tien jaar bekend. Het gebrek aan recente waarnemingen is mogelijk te verklaren door een gebrek aan systematisch onderzoek naar vleermuizen in de directe omgeving en/of registratie hiervan. Er zijn geen gegevens beschikbaar die een betrouwbaar beeld geven van de lokale populatieontwikkeling van laatvlieger. Naar verwachting volgt dit het landelijke beeld.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in bovenstaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.